

Kønnet og kønsneutralt sprog – i Danmark og i Dansk Sprognævn

Marianne Rathje

Denne artikel om kønnet og kønsneutralt sprog i dansk er skrevet på baggrund af en temasession på konferencen 18. Konference om Leksikografi i Norden og Nordisk Sprogmode 2025 i Vejle den 21.-23. maj 2025. Temasessionens fokus var køn og kønsneutralitet i de nordiske sprog og de nordiske sprognævnets praksisser. I et oplæg på denne temasession fortalte jeg om hvordan køn viser sig i det danske sprog, og hvordan et stigende ønske i samfundet om kønsneutralitet har indvirket på det danske sprog og på vores praksisser i Dansk Sprognævn når det gælder nævnets kerneopgaver som udgivelsen af ordbøger og sproglig rådgivning i Sprognævnets svartjeneste. Artiklen her er skrevet med udgangspunkt i dette oplæg.

Køn og kønsneutralitet i det danske sprog

Genus

I sprogvidenskaben skelnes der traditionelt mellem grammatisk køn (*genus*) og biologisk køn (*sexus*). Grammatisk køn kommer i dansk til udtryk på flere måder, bl.a. gennem den artikel der står foran substantivet, fx **en** bog (fælleskøn), og gennem adjektivbøjning, som i **et stort hus** (intetkøn). Det mest udbredte genussystem i verden er det indoeuropæiske, der omfatter tre køn: maskulinum, femininum og neutrum (Herslund 2022). Dette system er bevaret i sprog som tysk, mens de romanske sprog, fx fransk, kun opererer med maskulinum og femininum. I modsætning hertil er det i fx engelsk udelukkende pronominerne (*he, she*) der udviser grammatisk køn.

Historisk har det grammatiske køn i dansk haft en tydelig forbindelse til den biologiske kategori *sexus*, dvs. opdelingen af levende væsener i hankøn og hunkøn (Herslund 2022, Pedersen 2018). Over tid er sammenhængen mellem *genus* og *sexus* dog blevet svækket, og i mange sprog bestemmes køn i dag primært ud fra ordets form snarere end dets betydning. Et klassisk eksempel er tysk, hvor ord med diminutivendelsen *-chen* altid er intetkøn. Derfor siger man *das Mädchen* ('pigen') selvom ordet semantisk refererer til et hunkønsvæsen (Herslund 2022).

Også i dansk havde man tidligere tre grammatiske køn: maskulinum, femi-

ninum og neutrum. Denne tredeling er imidlertid forsvundet i moderne standarddansk og findes kun i visse dialekter (Pedersen 2018). Sammenfaldet i dansk mellem maskulinum og femininum til ét fælleskøn begyndte sandsynligvis omkring år 1350 og var formentlig fuldendt omkring 1650 (Brøndum-Nielsen 1935, Pedersen 1999). I dag skelnes der i dansk således kun mellem fælleskøn (**en** stor bog) og intetkøn (**et** stort bus).

Sexus

At dansk ikke længere har særskilte maskuline og feminine former, betyder at det ikke er det grammatiske køn (*genus*), men snarere det biologiske køn (*sexus*) der spiller en rolle i nutidens diskussioner og ønsker om kønsinkluenderende sprogbrug. De danske personlige pronominer *han* (maskulinum) og *hun* (femininum) er eksplicit kønnede, og derfor er der blandt personer der ikke identificerer sig som mand eller kvinde (nonbinære), opstået et ønske om et kønsneutralt alternativ – som fx entals-*de* eller *hen* (se Rathje & Meline 2023 og nedenfor).

Køn markeres i dansk dog ikke kun gennem pronominer, men også gennem sammensætninger og endelser: Sexus kan udtrykkes ved hjælp af sammensætninger med *-mand* og *-kvinde*, i fx stillingsbetegnelser som *talsmand* og *videnskabskvinde* eller gennem feminine suffikser som fx *-inde*, *-ske* og *-esse*, som i fx ordene *elskerinde*, *syerske*, *prinsesse* (Jarvad 1995).

Jeg vil nedenfor gennemgå hvad vi ved om hvordan de kønnede pronominer/sammensætninger/suffikser i dansk har udviklet sig og er blevet opfattet i en tid med de nye normer om ligestilling og kønsneutralitet.

Kønnede sammensætningsled

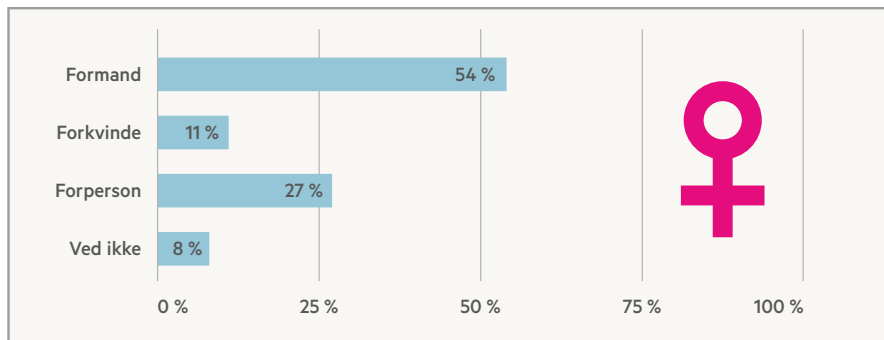
I dansk blev mænd før 1500-tallet typisk benævnt efter deres funktion eller erhverv, fx *bonde*, mens kvinders betegnelser derimod ofte relaterede sig til deres forhold til en mand som i *brud* og *enke* (Jacobsen 1912, refereret i Petersen 1975). Petersen (1975) bemærker at forholdene siden da har ændret sig markant, og at man derfor med 1970'ernes fokus på ligestilling kunne forvente "en større sproglig ligestilling mellem kønnene" (Petersen 1975: 53). Alligevel konstaterer hun at mange personbetegnelser fortsat bærer præg af maskuline endelser. Der findes dog tidlige eksempler på forsøg på at skabe kvindelige alternativer, fx *forkvinde* (1894) og *tillidskvinde* (1898) i stedet for *formand* og *tillidsmand* (Jarvad 1995: 18–19). Men det er ikke i alle tilfælde at en sådan udskiftning giver mening: ikke når der ikke refereres til personer (fx *nullermand*, *vandmand*), og heller ikke når *-mand* betyder 'menneske' som i fx *nordmand* (Petersen 1975: 54–55).

Hvor Petersen i 1970'erne pegede på et behov for sproglig ligestilling hvad angår de kønnede sammensætningsled, kan nyere undersøgelser vise hvordan denne udvikling faktisk har udfoldet sig i praksis. Kirchmeier (2021) har analyseret brugen af kønnede sammensætningsled, *-mand* og *-kvinde*, i danske aviser fra 1995 til 2019 og påviser på nogle punkter en ændring i sprogbrugen i perioden. Hvor *-mand* i 1995 næsten var enerådende, fremstår billedet lidt mere nuanceret i 2019. Især i betegnelser som *talsmand* og *fagmand* ses en forskydning: *Talsmand* udgør i 2019 75 % af forekomsterne, mens *talskvinde* og *talsperson* forekommer i henholdsvis 12 % og 13 % af tilfældene. For *fagmand* er udviklingen mere markant – her står *fagperson* for 65 % af forekomsterne i aviserne, mens *fagkvinde* slet ikke forekommer. Disse ændringer til trods viser Kirchmeier (2021) at der stadig (i 2019) er en del kønnede sammensætningsled i de danske aviser hvor *-mand* fortsat fortrinsvis bruges, fx *formand* (98,6 %), *bedemand* (98,6 %) og *landmand* (100 %). Selvom der altså i nogen udstrækning er kommet feminiserede og i endnu højere grad neutraliserede sammensætningsled, er der et stykke vej endnu til at de maskuline endelser får feminine eller neutrale endelser som alternativer.

Fra og med 1986 har *Retskrivningsordbogen*, redigeret og udgivet af Dansk Sprognævn, gradvist optaget en række feminine alternativer til betegnelser på *-mand*, blandt andet *forkvinde* (optaget i *Retskrivningsordbogen* i 1986), *ophavskvinde* (1996) og *afholdskvinde* (2024). Indførelsen af disse former kan ses som et resultat af en bredere feminiseringsproces hvor sproget i stigende grad bruges til at synliggøre kvinder i offentlige og professionelle sammenhænge. Feminiseringsprocessen kan samtidig forstås som et sprogligt udtryk for forskelsfeminismen, der hviler på en opfattelse af at kvinder er ligeværdige med mænd, men besidder særlige egenskaber og perspektiver som bør anerkendes sprogligt, fx med *-kvinde* i stedet for *-mand* (Rösing & Ørum 2012). Samtidig viser de optagede kønnede sammensætningsled i *Retskrivningsordbogen* en bevægelse mod sproglig neutralisering hvor kønnede former sameksisterer med kønsneutrale alternativer. Ved siden af feminiserede betegnelser som *talskvinde* og *forkvinde* findes således *talsperson* (1996) og *forperson* (2021) i ordbogen. Den samtidige tilstedeværelse af både feminiserede og neutraliserede former vidner om en overgangsfase i dansk sprogbrug, hvor forskellige strategier for kønslig repræsentation står side om side – den ene med fokus på synliggørelse af kvinder gennem feminisering, den anden med fokus på inklusion af alle køn gennem neutralisering.

Men hvordan opfatter danskerne de kønnede sammensætningsled og alternativerne til de traditionelle maskuline former? I en undersøgelse af knap 4000 danske respondents holdninger (Rathje & Isen 2024) viste det sig at endelsen

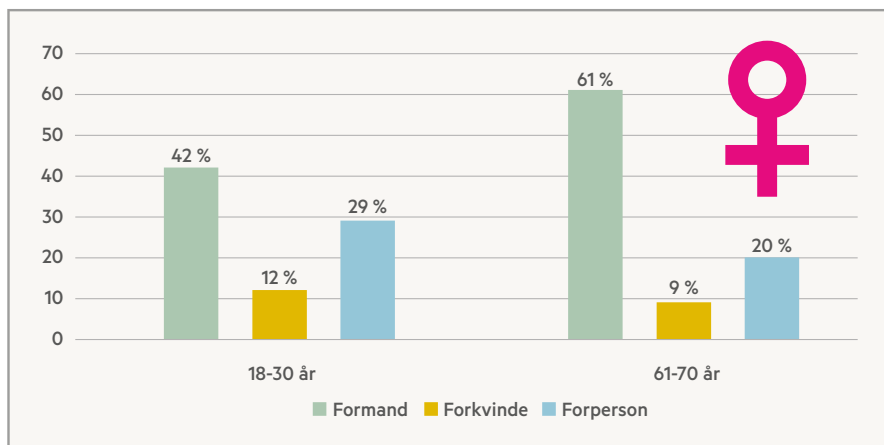
-mand stadig foretrækkes af flertallet, men at den kønsneutrale endelse *-person* vinder frem. Af figur 1 fremgår det at et flertal af respondenterne (54 %) foretrækker betegnelsen *formand* når det er en kvinde der besidder stillingen:

Figur 1: Fordelingen af svar på spørgsmålet "Foretrækker du udtrykket formand/forkvinde/forperson hvis det er en kvinde der besidder stillingen?"

Figur 1 afspejler desuden at der blandt respondenterne er højere tilslutning til den kønsneutrale sammensætning *forperson* (27 %) end til den feminine sammensætning *forkvinde* (11 %). Feminiseringen er altså i høj grad afløst af en neutraliseringsproces.

Undersøgelsen af Rathje & Isen (2024) viser også at de unge respondenter har en mere positiv holdning til de kønsneutrale sammensætninger end den ældre generation har (figur 2):

Figur 2: Fordelingen i procent af svar på spørgsmålet "Foretrækker du udtrykket formand/forkvinde/forperson hvis det er en kvinde der besidder stillingen?" ift. alder, dvs. aldersgrupperne 18-30 år (unge) og 61-70 år (ældre).

Med de unges svar kan det altså konstateres at selvom de maskuline former som fx *formand* stadig står stærkt i dansk både når det gælder sprogbrugen og sprogholdningerne, går udviklingen sandsynligvis mod de kønsneutrale former som fx *forperson*.

Feminine suffikser

Som tidligere nævnt forsvandt distinktionen mellem grammatisk hankøn og hunkøn fra det danske sprog for flere århundreder siden da de to køn smeltede sammen til fælleskøn. Trods dette sammenfald overlevede en markering af det feminine dog på et andet sprogligt niveau, nemlig gennem indlånte suffikser der gjorde det muligt eksplicit at angive at en personbetegnelse refererede til en kvinde. De ældste og mest udbredte af disse feminine endelser i dansk kom fra nedertysk i slutningen af 1300-tallet, hvor endelserne *-inne* og *-sche* blev indlånt i dansk i formerne *-inde* og *-ske* (Jørgensen 2018). Disse endelser kunne anvendes både om kvinder generelt, som i *borgerske* (i modsætning til *borger*), om kvindelige erhvervsudøvere, som i *forstanderinde* (i modsætning til *forstander*), og om hustruer til mænd i bestemte stillinger, som i *oberstinde* (i modsætning til *oberst*). Udover *-inde* og *-ske* findes der i dansk en række mindre udbredte feminine suffikser, primært af fransk oprindelse, såsom *-esse*, *-ette*, *-isse*, *-trice*, *-øse* og *-ine*. Disse kendes fra ord som *prinsesse*, *brunette*, *abbedisse*, *servitrice*, *massøse* og *blondine*.

Brugen af de feminine suffikser begyndte dog gradvist at aftage i anden halvdel af 1900-tallet (Jørgensen 2018, Jarvad 1995: 199). Denne udvikling hænger tæt sammen med de ligestillingspolitiske strømninger der prægede perioden, men også med ligebehandlingsloven af 1978, hvor det i § 6 blev fastslået: "Det må ikke ved annoncering angives, at der til ansættelse eller erhvervsuddannelse m.v. søges eller foretrækkes personer af et bestemt køn" (Jarvad 1995: 49). Herefter blev det sprogligt uhensigtsmæssigt og juridisk problematisk at anvende kønnede betegnelser som *ekspeditrice* og *kassererske* i stillingsannoncer.

Et andet vidnesbyrd om de feminine suffiksers tilbagegang ses i *Retskrivningsordbogen*, hvor der ved sammenligning af 1955- og 2012-udgaverne kan konstateres at 110 ord med feminine endelser er blevet fjernet (jf. Rathje & Isen 2024). Blandt de udeladte ord findes fx *københavnnerinde* og *genboerske*. Dette leksikografiske fravalg af feminine suffikser afspejler den samme bevægelse mod sproglig neutralisering som vi ser med de kønnede sammensætninger.

Rathje & Isen (2024) har undersøgt danskernes holdninger til feminine suffikser i dag. Motivationen for undersøgelsen var at der var tendenser der pegede i forskellige retninger. På den ene side vidner udtalelser i de danske

medier som at nogle kvinder ikke vil omtales med feminine suffikser¹ som fx *sangerinde*, om en fortsættelse af den neutralisering som har været gældende i dansk siden midten af 1900-tallet. På den anden side er der syd for Danmark en udvikling i gang i modsat retning: I tysk skelnes der traditionelt mellem maskuline former som *Lehrer* (mandlig lærer) og feminine former som *Lehrerin* (kvindelig lærer) markeret med det feminine suffiks *-in*. Nogle tyske sprogbrugere opfatter imidlertid i dag de maskuline fællesformer (*die Lehrer* = 'lærerne') som ekskluderende fordi disse kan gøre kvinder og nonbinære personer sprogligt usynlige (Körner et al. 2022). Som løsning anvendes derfor den såkaldte Genderstern ("kønsstjerne") sammen med det feminine suffiks, så den tidligere generisk maskuline form, fx *Lehrer*, nu skrives *Lehrer*in* for at markere at ordformen omfatter alle køn.

Også i fransk findes en traditionel kønsdistinktion mellem fx *acteur* (mandlig skuespiller) og *actrice* (kvindelig skuespiller). Her har man med et inkluderende sigte nu genoptaget ældre feminine former eller skabt nye, som fx *autrice* (kvindelig forfatter) – en feminin pendant til *auteur* (Peters 2020). Hvor den sproglige neutralisering i Danmark altså traditionelt set har været forbundet med ligestilling, opfattes modsat feminisering i Tyskland og Frankrig som kønsinkluderende. Dette rejser spørgsmålet om om tendenser fra tysk og fransk påvirker dansk sprogudvikling, og om de feminine endelser som *-inde* altså er ved at vende tilbage?

Undersøgelsen af danskernes holdninger til feminine suffikser i dag (Rathje & Isen 2024) viste dog at det fortsat er neutraliseringsprocessen der står stærkest: Det er stadig den oprindeligt "maskuline" form som fx *lærer* der opfattes som den neutrale form. Der er nemlig generelt blandt respondenterne en negativ holdning til de feminine suffikser, og de feminine former *lærerinde*, *skuespillerinde*, *sangerinde* får bl.a. disse prædikater fra respondenterne: "gammeldags", "overkønnet", "nedsættende":

"Gammeldags. En lærer er en lærer – uanset køn" (om *lærerinde*)

"Ordet er en sexistisk anakronisme" (om *lærerinde*, *skuespillerinde*, *sangerinde*)

"I mine øjne er der ingen grund til at kønne den profession" (om *skuespillerinde*, *sangerinde*)

"Jeg oplever det som nedsættende – hvorfor skal det nævnes det er en kvinde?" (om *skuespillerinde*).

1 Den danske kunstner Anne Dorte Michelsen gjorde i en podcast indsigelser mod at blive tituleret *sangerinde*: Hun ville gerne kaldes *sanger* (Det sidste måltid, Radio4, maj 2023).

Det er i undersøgelsen (Rathje & Isen 2024) særligt de unge respondenter der har en negativ holdning til feminine suffikser, så også i fremtiden synes suffikserne at være på retur.

De feminine former *skuespillerinde*, *lærerinde* og i nogen grad *sangerinde* har længe været på vej ud af det danske sprog, men som en ny udvikling i dansk er ordet *veninde* (kvindelig ven) nu også i gang med at blive erstattet af den neutrale (oprindeligt maskuline) form *ven*:

"På vej til at blive gammeldags. Jeg bruger stadig udtrykket, men min 13-årige datter har kun venner" (om *veninde*).

Som en af respondenterne skriver: "Dette [*veninde*] er det værste. Jeg har overhovedet ikke behov for at vide om en ven er kvindelig eller ej." At neutraliseringsprocessen (fra *veninde* til *ven*) vinder frem på bekostning af feminiseringsprocessen (fra *ven* til *veninde*), vidner om hvor stærkt neutraliseringsprocessen står i dansk når det gælder de feminine suffikser.

Kønnede pronominer

Der findes som tidligere nævnt to kønnede personlige pronominer i dansk, nemlig *han* (maskulinum) og *hun* (femininum). Blandt personer der ikke identificerer sig som mand eller kvinde (nonbinære), er der opstået et ønske om et kønsneutralt alternativ til disse kønnede pronominer. Men i modsætning til i andre sprog er de kønsneutrale alternativer ikke så etablerede i dansk (Rathje: under udgivelse). Miltersen (2022) har undersøgt kønsneutrale pronominer i dansk gennem 80 år og har identificeret den første bølge til årene 1968-1983, hvor man pga. ligestillingshensyn foreslog generiske pronominer, som altså skulle kunne bruges om både mænd og kvinder (det var før nonbinære personer tiltænkte kønsneutrale pronominer). Her var nogle af forslagene *hæn*, *byn*, *huan* og *bøn*, som skulle være en slags blandinger af *han* og *hun* (Miltersen 2022), ligesom fx det franske nonbinære neopronomen *iel* er en blanding af *il* 'han' og *elle* 'hun' (Rathje: under udgivelse). Men ingen af de kønsneutrale pronominer vandt dengang indpas i det danske sprog.

Den anden bølge som Miltersen (2022) identificerer, begyndte i 2011 og har været til i dag. I denne periode har fokus været på kønsneutrale pronominer som sprogligt kunne inkludere nonbinære personer. Som Miltersen (2022) nævner, er det særligt pronominerne *hen* og *de* som er blevet diskuteret i de danske medier og, i begrænset antal, brugt i de undersøgte aviser. *Hen* er et kønsneutralt pronomen som vi i dansk har lånt fra svensk, hvor man er inspireret af det finske kønsneutrale pronomen *bän* (Siemund 2024). Den

anden kønsneutrale pronomenvariant på dansk som Miltersen (2022) har identificeret, er *de* som i denne sammenhæng er lånt og oversat fra det engelske kønsneutrale pronomen *they*, der blev optaget i den amerikanske ordbog *Merriam-Webster* i 2019. *De* findes allerede i dansk som pronomen i tredje person flertal, og i den danske debat er det da også blevet påpeget at brugen af *de* både som tredje person ental (kønsneutralt pronomen for én person, kaldet "entals-*de*") og som tredje person flertal (pronomen for flere personer, kaldet "flertals-*de*") kan skabe forvirring.

Som det også er tilfældet i for eksempel tysk, hvor der endnu ikke er fastlagt en generel reference til nonbinære personer (Vorberger 2023, Walter & Long 2025), og tilsvarende i hollandsk (Decock et al. 2024), har vi i dansk heller ikke etableret hvilket pronomen der skal bruges til at henvise til nonbinære personer. Dette var bl.a. motivationen for en undersøgelse af danskernes holdninger til og erfaringer med kønsneutrale pronominer foretaget af Rathje & Meline (2023, se også Rathje: under udgivelse). Undersøgelsen slog fast at de kønsneutrale pronomenvarianter som størstedelen af de omkring 4000 danske respondenter i undersøgelsen foretrak, var pronominerne *de* og *ben*: 50 % brugte aldrig kønsneutrale pronominer, 31 % foretrak *ben*, og 20 % havde *de* som det foretrukne.

At *ben* var det kønsneutrale pronomen som flest foretrak, står i modsætning til Miltersens (2018) tidligere undersøgelse, der viste at de fleste respondenter foretrak *de*. Der var dog i Miltersens undersøgelse tale om ikkeciskønnede respondenter, og at der er forskel på respondenterne på dette parameter, viste sig også i undersøgelsen af Rathje & Meline (2023): Når dem som selv gerne ville omtales med et nonbinært pronomen, blev spurgt hvilken variant de foretrak, valgte de også *de*. Det gjorde de unge danske respondenter i øvrigt også fortrinsvist.

Som argumenter for at foretrække *ben* angiver respondenterne bl.a. disse (Rathje & Meline 2023):

"*Hen* er faktisk neutralt og ental. Det giver ikke anledning til forvirring"

"*Hen* er allerede accepteret på vores søstersprog, svensk, og har en neutral klang og lyd. Jeg mener derfor, at det er lettest at tage til sig på dansk".

Og som argumenter for at foretrække *de* angives bl.a.:

"Jeg bryder mig ikke om *ben*, fordi det signalerer, at der findes 2 køn, og så har vi mixet dem"

"Personligt foretrækker jeg at bruge pronominer som har eksisteret i længere tid frem for et forholdsvist nyt ord som *hen* eller *bøn*".

Selvom der er forholdsvis bred enighed blandt de danske respondenter om at det er formerne *de* og *hen* der foretrækkes som kønsneutrale pronominer, er der altså ikke enighed om hvilken af de to varianter der er bedst.

Det kønnede og kønsneutrale i Dansk Sprognævnets praksisser

I denne sidste del af artiklen vil jeg opridsse hvordan det stigende ønske i samfundet om kønsneutralitet har påvirket vores praksisser i Dansk Sprognævn når det gælder Sprognævnets kerneopgaver: udgivelsen af ordbøger og sproglig rådgivning.

Ordbøger

Det er som nævnt Dansk Sprognævn der udgiver *Retskrivningsordbogen* (ro.dsn.dk), og da den nyeste udgave udkom i november 2024, var den blevet opdateret på to måder der har med køn og kønsneutralitet at gøre (Hartling & Andersen 2025). For det første havde redaktionen indført en række opslagsord på *-kvinde* og på *-person* som alternativer til sammensætninger med *-mand*, fx *afholdskvinde*, *finanskvind*, *transperson* og *voldsperson*. Der er i den nævnte opdatering af *Retskrivningsordbogen* i alt indført omkring 30 opslagsord på *-kvinde* eller *-person*.

For det andet er en række kønsstereotype eksempler erstattet i den nye udgave af ordbogen. Det gælder eksempler hvor mænd fx fremstilles som skødesløse og kriminelle eller som afhængige af stimulanser, eller hvor kvinder beskrives ud fra deres udseende og seksualitet eller som havende huslige pligter. Eksempler som "**han** er afhængig af stoffer" (ved opslagsordet *afhængig*) er ændret til "være afhængig af stoffer", og "**hun** beværte gæsterne med kaffe og kage" (ved opslagsordet *beværte*) er ændret til "**de** beværte gæsterne med kaffe og kage". I alt er ca. 50 eksempler af denne type ændret i den nye udgave af *Retskrivningsordbogen*.

Også Sprognævnets nyordsordbog *Nye ord i dansk 1955 til i dag* (noid.dsn.dk) er blevet påvirket af de nye samfundstendenser der peger i retning af en kønsneutralisering af sproget. Således blev de kønsneutrale pronominer, der som nævnt er de pronominer der foretrækkes i Sprognævnets undersøgelse (Rathje & Meline 2023), tilføjet til *Nye ord i dansk* i juni 2025. Dette blev i en nyhed på Sprognævnets hjemmeside begrundet med at "*Nye ord i dansk 1955 til i dag* er en ordbog hvor man skal kunne finde ord og udtryk

der vedrører såvel tidstypiske sproglige tendenser som generelle tendenser i det danske samfund” (<https://dsn.dk/nyheder-og-arrangementer/62-nye-opslagsord-i-nye-ord-i-dansk-1955-til-i-dag/>). Med indførelsen af de kønsneutrale pronominer i nyordsordbogen står Dansk Sprognævn bag den første danske ordbog der indfører de kønsneutrale pronominer, og lægger sig desuden i rækken af lande der har medtaget kønsneutrale pronominer i modersmålets ordbøger: fx Sverige, Norge, England, USA, Frankrig og Holland (Rathje: under udgivelse).

Sproglig rådgivning

Dansk Sprognævns svartjeneste, hvor vi giver sproglig rådgivning, får løbende spørgsmål om kønnet og kønsneutral sprogbrug.

En genkommende tvivl som spørgerne har, er om det hedder *formand* eller *forperson* når en kvinde besidder posten, altså spørgsmål til de kønnede sammensætninger. På dette spørgsmål svarer Sprognævnets medarbejdere indtil videre at det stadig er *formand* der er mest udbredt i den danske sprogbrug, og at denne variant også var den foretrukne i Sprognævnets undersøgelse af danskernes holdninger til *formand/forkvinde/forperson* (jf. Rathje & Isen 2024). Vi oplyser dog også samtidig om at sprogbrugen i stigende grad hælder til alternativet *forperson*, og at man ved at bruge denne kønsneutrale variant signalerer moderne sprogbrug i modsætning til brugen af varianten *formand* hvormed der signaleres en traditionel sprogbrug.

Det er ikke så tit vi i Sprognævnet får spørgsmål til de feminine suffikser, men dette understreger bare resultatet af undersøgelsen af danskernes holdninger til disse (Rathje & Isen 2024): Det er de maskuline/neutrale varianter uden feminint suffiks som foretrækkes. Som nævnt diskuteres det dog af og til i det danske sprogsamfund om man fx skal kalde en kvindelig artist for *sanger* eller *sangerinde*, eller om det skal hedde *ven* eller *veninde*. Skulle vi få disse spørgsmål, ville vi på baggrund af Rathje & Isens (2024) undersøgelse svare at de kønsneutrale betegnelser (uden *-inde*) generelt står stærkest (bortset fra visse former som fx *prinsesse* og *elskerinde*), og at nogle danske sprogbrugere mener at det er gammeldags, unødvendigt og overkønt at forsyne ord med det feminine suffiks *-inde*.

Endelig får vi af og til i Sprognævnets svartjeneste spørgsmål om hvilket pronomen man skal bruge i omtalen af en nonbinær person. Til dette svarer vi på basis af Sprognævnets undersøgelse af de kønsneutrale pronominer (Rathje & Meline 2023) at det er *hen* og *de* der fortrinsvis foretrækkes af de danske sprogbrugere, og at særligt unge og nonbinære selv foretrækker *de*. Sprognævnet kan også godt få spørgsmål om hvordan fx et adjektiv bøjes i forbindelse

med det kønsneutrale entals-*de*, og om hvordan *ben* bøjes i genitiv. Her svarer vi at vi anbefaler at adjektiver i forbindelse med kønsneutralt *de* står i ental, fx "Nord har lagt sig til at sove. De var **træt**" (ikke pluralis *trætte* som det ville være hvis der var tale om det traditionelle flertals-*de* (tredje person flertal) (jf. anbefalingerne i Rathje & Meline 2023: 12). Bøjningen af adjektivet i ental tydeliggør at der kun er tale om én person. Mht. *ben* i genitiv anbefaler Sprognævnet at det bøjes *hens*, fx "Det er **hens** yndlingsjakke", med henvisning til praksis i norsk (Rathje & Meline 2023: 12).

Som det fremgår ovenfor, forsøger Dansk Sprognævn altså gennem sine praksisser, dvs. redaktionen af ordbøger og besvarelsen af sproglige spørgsmål i svartjenesten, at imødekomme samfundets drejning i retning af kønsneutralitet – på et videnskabeligt grundlag.

Summary

This article examines gendered and gender-neutral language in Danish and the practices of the Danish Language Council (Dansk Sprognævn). It outlines the interaction between grammatical and biological gender in Danish and traces historical shifts in gendered compounds, suffixes, and pronouns. Drawing on recent surveys of language use and attitudes, the study identifies a general trend towards gender neutrality. The article further analyses how the Council's dictionaries and advisory services reflect these developments by introducing new gender-inclusive entries and replacing stereotypical examples. Overall, it demonstrates that Danish language attitudes and usage are moving towards greater gender neutrality, and that the Danish Language Council mirrors this tendency in its practices, guided by empirical linguistic research.

Referencer

- Andersen, Margrethe Heidemann, 2024: *Finanskvinde, karrieremand og gerningsperson*. Om nogle nye ord i *Retskrivningsordbogen*. I: *Nyt fra Sprognævnet* 2024/1, s. 2-5.
- Brøndum-Nielsen, Johs., 1935: *Gammeldansk Grammatik i sproghistorisk Fremstilling. III. Substantivernes Deklination*. København: J.H. Schultz.
- Decock, Sofie, Sarah Van Hoof, Ellen Soens & Hanne Verhaegen, 2024: The comprehensibility and appreciation of non-binary pronouns in newspaper reporting. The case of *ben* and *die* in Dutch. I: *Applied Linguistics*, 45(2), s. 330-347.

- Hartling, Anna Sofie & Margrethe Heidemann Andersen, 2025: *Retskrivningsordbogen*, 5. udgave, 2024. I: *LEDA-Nyt*, nr. 79, s. 5-7.
- Herslund, Michael, 2022: Køn (grammatisk begreb). I: *Den Store Danske* på lex.dk. (lokaliseret 7.11.2025). https://denstoredanske.lex.dk/k%C3%B8n_-_grammatisk_begreb
- Jacobsen, Lis, 1912: *Kvinde og Mand. En Sprogstudie fra dansk Middelalder*. København: Gyldendal.
- Jarvad, Pia, 1995: *Nye ord. Hvorfor og hvordan?* København: Gyldendal.
- Jørgensen, Bent, 2018: Orddannelse. I: Ebba Hjorth, Henrik Galberg Jacobsen, Bent Jørgensen, Birgitte Jacobsen, Merete Korvenius Jørgensen & Laurids Kristian Fahl (red.): *Dansk Sproghistorie. Ord for ord for ord*, bd. 2. Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og Aarhus Universitetsforlag.
- Kirchmeier, Sabine, 2021: Ikke en kinapersons chance? Om sammensætninger med *-mand*, *-kvinde* og *-person*. I: Margrethe Heidemann Andersen & Eva Skafte Jensen (red.): *Med fornøden agtelse. Festskrift til Jørgen Schack*. Dansk Sprognævns skrifter 52. Dansk Sprognævn, s. 197-208.
- Körner, Anita, Bleen Abraham, Ralf Rummer & Fritz Strack, 2022: Gender Representations Elicited by the Gender Star Form. I: *Journal of Language and Social Psychology*, 41(5), s. 553-571.
- Miltersen, Ehm Hjorth, 2018: *De, Den, Hen*, and the Rest: A Pilot Study of the Use of Gender-Neutral and nonbinary/Genderqueer Pronouns in Danish. I: *Journal of Language Works – Sprogvidenskabeligt Studentertidsskrift* 3(1), s. 31-42.
- Miltersen, Ehm Hjorth, 2022: *Danish gender inclusive pronouns in theory and practice 1942-2021*. Speciale. Aarhus Universitet.
- Pedersen, Karen Margrethe, 2018: Genus og sexus – grammatisk køn og biologisk køn. I: *Dialekt.dk*. (lokaliseret 7.11.2025). https://dialekt.ku.dk/maanedens_emne/genus-og-sexus--grammatisk-koen-og-biologisk-koen.
- Peters, Hugues, 2020: Gender-inclusivity and gender-neutrality in foreign language teaching: The case of French. I: *Australian Journal of Applied Linguistics*, 3(3), s. 183-195.
- Petersen, Pia Riber, 1975. *Bedepiger, styrkvinder og formandinder*. I: *At færdes i sproget. Iagttagelser og synspunkter*. Dansk Sprognævns skrifter 9. København: Gyldendal, s. 53-64.

- Rathje, Marianne, under udgivelse: Gender-Neutral Pronouns in Denmark: Experiences, Attitudes, and Variants. I: Lily Kahn & Riitta Valijarvi (eds.): *Challenging the Binary: Non-binary, genderqueer, and gender-neutral language*. Berlin: De Gruyter Brill.
- Rathje, Marianne & Thrine Victoria Jarnot Meline, 2023: Kønsneutrale pronominer: danskernes erfaringer og holdninger. I: *Nyt fra Sprognævnet* 2023/1, s. 2-16.
- Rathje, Marianne & Lea Elias Isen, 2024: *Sangerinde, bedemand og forperson*. Holdninger til kønnede endelser i dansk. I: *Nyt fra Sprognævnet* 2024/3, s. 2-21.
- Rösing, Lilian Munk & Tania Ørum, 2012: Introduktion. I: Lilian Munk Rösing & Tania Ørum (red.). *Feminisme*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.
- Siemund, Peter, 2024: On the alleged stability of pronouns: The influence of language contact and social intervention. I: Laura Louise Paterson (ed.): *The Routledge Handbook of Pronouns*. London: Routledge, s. 44-57.
- Vorberger, Lars, 2023: Empirical Evidence on the Reference to Non-Binary People in German. Foredrag på konferencen *Challenging the Binary: Non-Binary, Genderqueer, and Gender-Neutral Language*, London, 14. juni 2023.
- Walter, Daniel & Avery Long, 2025: Beyond *xier*: An Exploration of German Nonbinary Pronoun Usage and Discourse on Twitter. I: *Gender and Language* 19(2), s. 209-231.

Forfatter

Marianne Rathje er ph.d. i dansk sprog og seniorforsker i Dansk Sprognævn. Hun er bl.a. en del af redaktionen bag nyordsordbogen *Nye ord i dansk 1955 til i dag*, og hun forsker i sprogligt køn og kønsneutralitet, generationssprog, sprogforandring og groft/diskriminerende sprog.

Nøgleord

dansk, køn, kønsneutralitet, Dansk Sprognævn

Bibliografiske oplysninger

Rathje, Marianne, 2026: Kønnen og kønsneutralt sprog – i Danmark og i Dansk Sprognævn.

I: Kirsten Lindø Dolberg-Møller (red.): *Sprog i Norden 2026*, s. 7-20.

<https://tidsskrift.dk/sin/index>

© Forfatterne og Netværket for Sprognævnene i Norden
